

ljice, spominja nas v p. 42. 43. nekih narodnih šeg ali navad z opomeno, da se jih držimo; ker le v svoji osebnosti more si narod biti sam svoj, ne pa, ako se razmaže, ter nasleduje tujstvo; samo ako bi take šege bile od škode ali sramote, kakor eno spominja v p. 44 „pijanke“ — opustimo jo, ali kar še bolje, dajmo ji pomen, da bode narod iz nje imel korist. Kaj nima naš narod naravnih krasot, kakor so plitviška jezera (p. 39.)? (Kon. prih.)

* *Kratka staroslovenska slovnica.* Spisal J. Marn. V Celovcu natisnil Jan. Leon 1863.

Česar smo dosegli živo pogrešali, dobili smo zdaj po skrbi učenega gospoda prof. Marn-a, pravega učitelja slovenščine na gornji gimnazii ljubljanski, — namreč staroslovensko slovnico, na kratko osnovano, pa tako dobro izdelano v domači besedi, da ne moremo želeti bolje. Staroslovenščina je podlaga novoslovenščini: to je zadosti, da se delo Marnovo že samo po sebi priporoča vsacemu, ki se hoče temeljito učiti maternega jezika. Cena lični knjižici je le 50 nov. krajc., ako se vzame pri gosp. Marnu samemu; po bukvarnicah velja 60 krajc.

Iz opisa Patonovega potovanja po jugoslovanskih krajih.

1. Benedke in primorski Slovani. *)

„Ime Venezia (Benedke) je slovansko“ — pravi Anglež Paton — ktero zaznamuje mesto Venetov ali Vendov; to poslednje je gotiško (?) ime za vse slovanske narode. Talijanske (benečanske) imena Barbarigo, Močenigo, Gradenigo in še več družih plemenitih benečanskih rodov so slovanske korenine — končnica igo se ujema s slovansko končnico ich**) (nekdaj, zdaj pa ić)... Ko je francozki kralj Henrik III. (rojen leta 1551) iz Poljske (kjer je bil poprej kralj) potoval v Pariz po smrti kralja Dragotina IX. — tako nam pripovedujejo dnevne kronike — so mu o tej priložnosti napravili raznih sijajnih slovesnost, in ga vozili v barki Schiavoni (to je, Slovani). Niso pa vendar tam bivali samo tisti krepki, močni in korenjaški ljudje (thews and sinews of strong men), ki jih je primorje rodilo. Andreas Schiavoni, rojen Šibenčan (Slovan), stoji skorej na najvišji stopnji v beneški šoli, kar se tiče malarije (ali slikarije), in Šibenik mora biti zares ponosen, da mu je rojstno mesto.“ — Tako Paton.

2. Tržaški Slovani. ***)

Potem, ko je Paton djāl, da se nikjer ne zapazuje tako različno in pa ob enem tako mikavno stanovništvo kakor v Trstu, in da je tam po pravem slovanski, talijanski in nemški živelj, pride na pogovor o Slovanih tržaške okolice. „Tisti krajnski (Carniolan) kmečki ljudje“ — piše Paton — „možki in ženske, ki se poganjajo po trgu in stanujejo po vseh vašeh okoli Trsta na ondodnih višavah (pa vendar tudi v ravnini — Pis.) so Slovani ali Vindi, in govore prav tisto narečje, ki ga je slišati po Istri, po Koroškem in po doljnem Štajarskem. To narečje je sicer različno od ilirskega, pa vendar mu podobniva. Oni so težke krvi (otožni ali neveseli — to je, melanholičnega temperamenta — glej pa zdolaj opazko), če jih primer-

jamo s Talijani in (?) z Nemci, in so bolj plašni in nezaupni, kakor trdega in nedobrotnega srca; zategadel ni dvomiti, da le pomotno razumenje jezika je dalo priliko Goldsmith-ovim besedam, ko pravi, da „sirovi kranjski kmet tujcu vrata rad zapera.“

O p a z k a. Da so Slovani (Slovenci) tržaške okolice težke krvi — otožni ali neveseli, ni res! Ko bi si bil Paton prizadeval jih kaj bolj spoznavati, bi se bil popolnoma prepričal, da niso nikakor taki; prepričal bi se namreč bil, da oni so le mirni in resnobni, ali temveč (sicer pa ob svojem času) modri, kakor po navadi oni sami deajo; zraven pa so vendar tudi nekako odurni. Naši krepki in korenjaški tržaški Slovenci sploh, možki in ženske, lepe rasti in postave, so morda zato take narave, ker so pridni in se z delom neutrudljivo pečajo, ki si ga skrbno iščejo, kjer si bodi, da le sebe in svojo družino pošteno preživljajo. Oni so vrtlani, poljedelci, vinorejci, zidarji in kamnotesci. Zraven tega pa so mlajši možje celó tudi izurjeni in vrli vojaci, oblečeni, kakor vemo, po domače ali po narodski, in pa v potrebi zvesti stražniki tržaškega mesta ali tudi njegove bližnje okolice, zlasti ponoči. Mnogokrat si vzame mladenec in tudi oženjen mlad mož, brž ko se je na večer, morda celó po eni uri hodá, iz dela domú vrnil in kaj malega pojedel, puško na ramo, in gré pa na stražo čez noč, čeravno drugi dan dela kakor po navadi. Komaj bi kdo kaj tacega verjel, ako se sam ne prepriča; ne verjel bi, da tudi ženske, posebno perice, in pa tiste, ki pečejo kruh za Trst (tako imenovane barškice), so tako delavne in marljive, da v enem tednu morebiti komaj dvajset ur spijo. Mnogo jih lahko vidiš po cesti, da na svojih oslih sedeče dremljejo, ko gredó s kruhom v mesto ali pa od tam vračaje se popoldan proti domu.

Pa vendar pri vsem tem so ti ljudje ob svojem času (in to je gotovo tudi prav!) veseli in dobre volje, so zeló razgovorni, se radi šaliijo in burke uganjajo med seboj in tudi med družimi, kadar se jim podaja priložnost. Oni radi prepevajo, plešejo in ljubijo godbo (muziko), saj kot vojaci imajo celó tudi svoje znamenito in izvrstno bando ali društvo godcev, ki šteje veliko udov.

Živa resnica je pa, da tržaški Slovenci so mehkega in dobrotnega srca, zraven tudi pobožni, kakor so sploh Slovenci p o v s o d, in pa pošteni: o hudodelstvih kakoršnih si bodi, se nikdar med njimi nič ne sliši; le navadno je pri marsikterih, da nedelje in praznike prevečkrat v zelo obračajo — z vinom in z jedjo, in da so preveseli! Škoda velika, ker to jih razdeva v njihovem gospodarstvu. Pa le bližina zapeljivega velikega mesta je tega kriva!

J. G. Vrdelski.

Otročarije iz Istre.

Nabral J. Volčič.

Peteh kokodače: Ja san gospodar, ja san gospodar!

Krkoša kokodače: Peteh gospodar, peteh gospodar!

Ko jaje znese: Jaje za petak, jaje za petak!

Lastovica poje: San se rano stala, san se oprala, san se oprala, san jur vode donesla, ti pa spiš!

Prepelica poje: Pojd pomoč, pojd pomoč (žeti)!

Ptič vinarič: Pij, pij, ma ne prolij!

Ladvica (škrjanec): Šij, sij, sij; ori, ori, ori!

Deca dim zagovarjajo:

Dim, dim pod Labin (Albona),
Nimam beči ni soldin.

Tamo dole ribu jidaš (= drva),
Semo gore kosti mečeš (= dim).

*) Na strani 149.

**) To je živa resnica!

***) Na strani 411. 412.